

ตารางที่ 4 สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร (ต่อ)

รายการ	จำนวนเกษตรกร		จำนวนเกษตรกร	
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
บันทึกข้อมูล^{1/}				
การทำบัญชีฟาร์ม	-	-	1	25.00
บันทึกจัดการสุขภาพ	-	-	-	-
บันทึกปัจจัยการผลิต	-	-	3	75.00
การทำวัคซีน	11	73.33	19	67.85
โรคปากและเท้าเปื่อย	-	-	-	-
โรคคอบวมและโรค	-	-	5	17.86
แอนแทรกซ์	4	26.67	4	14.29
โรคแท้งติดต่อ				
การกำจัดพยาธิ				
พยาธิภายใน	9	69.23	18	66.67
พยาธิภายนอก	4	30.77	9	33.33

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ค่าใช้จ่ายและรายได้ในการเลี้ยงโคเนื้อและ
 การจัดการนำโคเนื้อเข้าสู่ตลาดนัด ดังแสดงในตารางที่
 5, 6 และ 7 ของเกษตรกร

ตารางที่ 5 แสดงค่าใช้จ่ายการจัดการนำโคเนื้อเข้าสู่
 ตลาดนัดโคกระบือ

ค่าใช้จ่าย	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2	
	บาท/นัด	ร้อยละ	บาท/นัด	ร้อยละ
น้ำมันเชื้อเพลิง	1,500	34.01	5,100	38.23
พาหนะ	1,700	38.55	2,900	21.74
แรงงาน	-	-	1,550	11.62
บริการตลาดนัด	110	2.49	470	3.52
อาหาร	1,100	24.95	3,320	24.89
รวม	4,410	100.00	13,340.00	100.00

ตารางที่ 6 แสดงค่าใช้จ่าย และรายได้ในการเลี้ยง
 โคเนื้อของเกษตรกร

รายการ	เกษตรกร กลุ่มที่ 1 ¹	เกษตรกร กลุ่มที่ 2 ²
ค่าใช้จ่ายการเลี้ยงโคเนื้อ (บาท/ตัว)		
พันธุ์โคเนื้อ	22,254.55	22,344.74
อาหารโคเนื้อ	1,476.36	576.86
สารเสริม เวชภัณฑ์และยา	430.91	321.00
รวมค่าใช้จ่าย (บาท/ตัว)	24,362.27	23,418.13
รายได้การเลี้ยงโคเนื้อ (บาท/ตัว)		
ขายโคเนื้อ	29,272.72	28,556.39
ขายมูลโค	800.00	2,794.74
รวมรายได้ (บาท/ตัว)	300,372.00	31,351.00

หมายเหตุ: ¹ ค่าพันธุ์โคเนื้อเฉลี่ย 2.5 ตัว และขายโคเนื้อเฉลี่ย

2.50 ตัว/รอบการผลิต 1 1/2 ปี

² มีค่าพันธุ์โคเนื้อเฉลี่ย 5 ตัว และขายโคเนื้อเฉลี่ย

3.50 ตัว/รอบการผลิต 1 1/2 ปี

ตารางที่ 7 สรุปค่าใช้จ่ายและรายได้จากการเลี้ยงโคนเนื้อ
ของเกษตรกร

รายการ	เกษตรกร กลุ่มที่ 1 ¹	เกษตรกร กลุ่มที่ 2 ²
ค่าใช้จ่าย (บาท/ตัว)	22,254.55	22,344.74
การเลี้ยงโคนเนื้อ	19,27.27	897.86
การนำโคนเนื้อเข้าสู่ตลาดนัด	160.36	200.60
รวมค่าใช้จ่าย	24,342.18	23443.20
รายได้ (บาท/ตัว)	29272.72	28556.29
รวมรายได้	30,0372.00	31,351.00

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนเนื้อของ
เกษตรกร ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ปัญหาการผลิตโคนเนื้อของเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรค	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
ปัญหาด้านพันธุ์สัตว์^{1/}				
แม่พันธุ์ผสมติดยาก	7	21.87	6	15.38
ค่าใช้จ่ายผสมเทียมสูง	8	25.00	11	28.21
แม่พันธุ์ผสมลูกอึกเสป	6	18.75	12	30.77
ปัญหาพืชอาหารสัตว์^{1/}				
ที่ดินปลูกหญ้ามีจำกัด	6	15.79	8	12.90
ทุ่งหญ้าธรรมชาติลดลง	4	10.53	5	8.07
สารกำจัดวัชพืชตกค้าง ในแปลงนา	11	28.95	15	24.19
ปัญหาการจัดการ^{1/}				
อาหารราคาสูงในฤดูแล้ง	7	17.07	13	21.67
ไม่ทำวัคซีนแอน แทรกซ์โรคคอบวม	10	24.39	12	20.00
ยารักษาโรคมัราคาสูง	8	19.51	16	26.67
ปัญหาแรงงาน^{1/}				
แรงงานสูงอายุ	9	50.00	5	23.81
ค่าจ้างแรงงานสูง	2	11.11	3	14.29
ขาดแคลนแรงงาน	7	38.89	13	61.90
ปัญหาแหล่งน้ำ^{1/}				
ขาดแคลนน้ำฤดูแล้ง	2	16.67	9	24.33
ค่าใช้จ่ายขุดน้ำใต้ดินสูง	5	41.67	11	29.73

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สำหรับข้อมูลทั่วไปของพ่อค้ารวบรวมโค
เนื้อท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 60 ปี
ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา และมี
ประสบการณ์รวบรวมโคเนื้อมากกว่า 10 ปี สำหรับ
แรงงานที่รวบรวมโคเนื้อ มี 2 ราย ส่วนใหญ่มี
ผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคนเนื้อ 80,001 - 100,000
บาทต่อปี สำหรับแหล่งเงินทุนนั้นมีทั้งใช้ทุนตัวเอง
และสินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร (ชกส) ทั้งนี้พ่อค้ารวบรวมโคเนื้อท้องถิ่นมี
วัตถุประสงค์ในการรวบรวมโคเนื้อดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 วัตถุประสงค์ของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อท้องถิ่น

วัตถุประสงค์	จำนวนพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น			
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
ขายพ่อแม่พันธุ์	4	30.77	10	32.26
ขายเข้าโรงชำและสัตว์	2	15.38	6	19.35
ขายเกษตรกรเพื่อเลี้ยงขุน	3	30.77	10	32.26
ขุนเพื่อขายในตลาดนัด	4	30.77	5	16.13

การรวบรวมโคเนื้อของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อ
ท้องถิ่นมีการเลือกพันธุ์โคเนื้อ แหล่งรวบรวมโคเนื้อ
และพื้นที่หาโคเนื้อเข้าสู่ตลาดนัดโคกระบือดังตารางที่
10 และมีการจัดการนำโคเนื้อเข้าสู่ตลาดนัดโคกระบือ
ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 10 การรวบรวมโคเนื้อของพ่อค้ารวบรวม
โคเนื้อท้องถิ่น

พันธุ์โคเนื้อ	จำนวนพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น			
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
พันธุ์โคเนื้อที่รวบรวม^{1/}				
พันธุ์พื้นเมือง	4	33.33	10	34.48
ลูกผสม-บราห์มัน	5	41.67	10	34.48
ลูกผสมชาร์โรเลส์	3	25.00	9	31.04
แหล่งรวบรวมโคเนื้อ^{1/}				
ฟาร์มเกษตรกร	5	50.00	10	50.00
ตลาดนัดโคในท้องถิ่น	5	50.00	10	50.00
พื้นที่หาโคเนื้อ^{1/}				
พื้นที่ใกล้ตลาดนัด	5	38.46	10	37.04
พื้นที่ต่างอำเภอ	5	38.46	10	37.04
พื้นที่จังหวัดใกล้เคียง	3	23.08	7	25.92

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 11 การจัดการนำโคเนื้อเข้าสู่ตลาดนัด
 โโคกระบือของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อ

การนำโคเนื้อเข้า ตลาดนัด	จำนวนพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น			
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
การนำโคเนื้อเข้าสู่ตลาดนัด				
ทุกครั้ง	2	40.00	8	80.00
บางครั้ง	3	60.00	2	20.00
พาหนะขนส่งโคเนื้อ ^{1/}				
รถยนต์ 4 ล้อ	4	30.00	3	30.00
รถยนต์ 6 ล้อ	7	70.00	7	70.00
วัสดุรองพื้นพาหนะขนส่ง				
ฟางแห้ง	5	83.33	10	83.33
หญ้าแห้ง	-	-	1	8.33
วัสดุอื่นๆ	1	16.67	1	8.33

หมายเหตุ:^{1/} เลือกตอบคำถามได้มากกว่า 1 คำตอบ

ค่าใช้จ่ายและรายได้ของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อท้องถิ่น ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าใช้จ่ายและรายได้ของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อ

รายการ	พ่อค้ากลุ่มที่ 1 ¹	พ่อค้ากลุ่มที่ 2 ²
ค่าใช้จ่าย (บาท/ตัว)		
พันธุ์โคเนื้อ	22,450.00	22,390.00
อาหารโคเนื้อ	673.33	898.00
สารเสริม เวชภัณฑ์และยา	333.00	246.00
การนำโคเนื้อเข้าสู่ตลาดนัด	404.00	307.20
รวมค่าใช้จ่าย	23,860.33	23,841.20
รายได้		
ขายโคเนื้อ (บาท/ตัว)*	32,240.00	34,635.29
ขายมูลโคเนื้อ	1,640.00	901.18
รวมรายได้	33,880.00	35,536.47

หมายเหตุ: *จำนวนโคเนื้อ 1 ตัว

ปัญหาและอุปสรรคของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อท้องถิ่น ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ปัญหาและอุปสรรคของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อ

รายการ	จำนวนพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น			
	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
ปัญหาแหล่งรวบรวมโคเนื้อ ^{1/}				
มีการกระจายตัว	5	31.25	4	35.71
มีโคเนื้อจำนวนน้อย	5	31.25	10	35.71
ขนาดจำนวนไม่ได้	3	18.75	4	14.28
โครงสร้างไม่สมบูรณ์	3	18.75	4	14.28
ปัญหาระยะทางรวบรวมโคเนื้อ ^{1/}				
ต้นทุนค่าขนส่งสูง	4	50.00	3	27.27
ใช้เวลารวบรวมหลายวัน	4	50.00	8	72.73
ปัญหาที่เกิดจากตัวสัตว์ ^{1/}				
โคเนื้อได้รับบาดเจ็บ	4	44.44	8	27.27
สัตว์อ่อนแอหรือป่วย	2	22.22	2	72.73
สัตว์ไม่สมบูรณ์	3	33.33	9	27.27
ปัญหาเงินทุนของพ่อค้า ^{1/}				
ทุนมีจำกัด	4	80.00	42.10	66.67
เงินกู้ยืมดอกเบี้ยสูง	1	20.00	10.53	33.33
แรงงานรวบรวมโคเนื้อ ^{1/}				
ค่าจ้างแรงงานสูง	3	37.50	9	60.00
ขาดแคลนแรงงาน	5	62.50	6	40.00

หมายเหตุ:^{1/} เลือกตอบคำถามได้มากกว่า 1 คำตอบ

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในตลาดนัดภูดินทั้งกลุ่มที่เลี้ยงโคเนื้อน้อยกว่า 5 ตัว (กลุ่ม 1) และกลุ่มที่เลี้ยงโคเนื้อ 5 ตัวและมากกว่า (กลุ่ม 2) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 51 - 60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคเนื้อมากกว่า 100,000 บาทต่อปี สภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรใช้ทุนตัวเองเป็นส่วนใหญ่ มีการเลี้ยงโคเนื้อแบบผูกถ้ำ และเลี้ยงปล่อยในแปลงนา โคเนื้อที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสม โดยแหล่งที่มาของพันธุ์โคเนื้อส่วนใหญ่ซื้อมาจากภายนอก

ฟาร์ม เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีการใช้อาหารหยาบสด อาหารหยาบแห้ง และมีการเสริมอาหารชั้นคือ รำละเอียด และรำหยาบ ในการเลี้ยงโคเนื้อเกษตรกรจะปลูกหญ้าธรรมชาติและหญ้าเนเปียร์ (ปากช่อง 1) ส่วนใหญ่ใช้การผูกถ้ำในแปลงและตัดหญ้าให้กิน สำหรับปัญหาสำคัญของการเลี้ยงโคเนื้อที่พบคือ มีสารกำจัดวัชพืชตกค้างในแปลงนา รองลงมาคืออาหารชั้นและอาหารหยาบในฤดูแล้งหายาก และยารักษาโรคมีราคาสูง ส่วนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม ร้อยละ 90 เป็นค่าพันธุ์โคเนื้อ สำหรับค่าใช้จ่ายการนำเข้าโคเนื้อเข้าสู่ตลาดนัดส่วนใหญ่เป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าพาหนะ โดยเกษตรกรกลุ่มที่ 1 มีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 24,362.27 บาทต่อตัว และมีรายได้เฉลี่ย 30,072 บาทต่อตัว ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่ 2 มีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 23,148.13 บาทต่อตัว และมีรายได้เฉลี่ย 31,351.13 บาทต่อตัว

ข้อมูลทั่วไปของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อท้องถิ่นทั้งกลุ่ม ที่ซื้อขายโคเนื้อน้อยกว่า 5 ตัว (กลุ่ม 1) และกลุ่มที่ซื้อขายโคเนื้อ 5 ตัวและมากกว่า (กลุ่ม 2) ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์การรวบรวมโคเนื้อ มากกว่า 10 ปี และใช้แรงงานในการรวบรวมโคเนื้อ 2 คน แหล่งทุนของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นทุนของตัวเอง และมีการใช้สินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) วัตถุประสงค์ของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อท้องถิ่นทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่จำหน่ายโคเนื้อให้เกษตรกรไปทำพ่อแม่พันธุ์ โดยพันธุ์ที่รวบรวมเข้าตลาดนัดเป็นพันธุ์พื้นเมือง และพันธุ์พื้นเมืองผสมบราห์มัน จะหารวบรวมโคเนื้อในพื้นที่ใกล้ตลาดนัด โคกระบือ และพื้นที่ต่างอำเภอ สำหรับการขนส่งโคเนื้อนั้น พ่อค้าทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่จะใช้ฟางข้าวเป็นวัสดุรองพื้นพาหนะขนส่ง เพื่อป้องกันโคเนื้อบาดเจ็บ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าพาหนะ ทั้งนี้พ่อค้ารวบรวมโคเนื้อกลุ่มที่ 1 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 23,860.00 บาทต่อตัว รายได้เฉลี่ย

32,240.00 บาทต่อตัว ส่วนพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อกลุ่มที่ 2 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 23,841.20 และ มีรายได้เฉลี่ย 34,635.29 บาทต่อตัว สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการรวบรวมโคเนื้อที่สำคัญของพ่อค้ารวบรวมโคเนื้อท้องถิ่นคือ โคเนื้อที่มีจำนวนน้อย และมีการกระจายตัวในพื้นที่ต่างๆ

ข้อมูลตลาดนัดโคกระบือ

ตลาดนัดโคกระบือภูดิน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นตลาดนัดของหน่วยงานรัฐบาลการค้าดำเนินงานของตลาดนัดได้ดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการตลาดโดยมีผู้ร่วมดำเนินการหลักคือสมาชิกเทศบาลตำบลภูดินร่วมกับผู้ประกอบการท้องถิ่น ได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หมุนเวียนเข้ามาดูแลจัดการภายในตลาดจำนวน 9 คน ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยเปิดทำการทุกวันจันทร์ของทุกสัปดาห์เวลาเปิด 05.00 น - 12.00 น

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลอชาติ บุญเอก ที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานสอบและให้คำแนะนำที่มีค่าในการแก้ไขปรับปรุงทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์ วงศ์พิเชษฐ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร. วรินทร์ มณีรัตน์ ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา

ขอขอบพระคุณนายกเทศบาลตำบลภูดินที่ได้กรุณาให้คำแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูล และขอบพระคุณเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรวมถึงพ่อค้าทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ 2555-2559 [ออนไลน์] 2555 [อ้างเมื่อ 25 กรกฎาคม 2558]. จาก http://www.dld.go.th/images/stories/new_s/Strategy/55-59%20strategy_beef.pdf

ผกาพรรณ สกุลมัน, ทวีพร เรืองพริ้ม. ตลาดนัดโคกระบือในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย; 2547.

ยอดชาย ทองไไทยนนท์. การเลี้ยงโคเนื้อ. กรุงเทพฯ: กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์; 2547.

สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์. สภาพทางเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ [ออนไลน์] 2556 [อ้างเมื่อ 25 มิถุนายน 2558]. จาก http://www.kalasin.go.th/th/index.php?option=com_content&task=view&id=301

สมิต ยิ้มมงคล. การจัดการการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้อง. ใน

เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้อง หน่วยที่ 2 หน้า 50. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช; 2552

สมพร ดวนใหญ่, วรวิทย์ ธนสุนทรสุทธิ, สุนทรีพร ดวนใหญ่, ปิยศักดิ์ สุวรรณิ. การผลิตเนื้อโคธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย; 2550.